

TÜRKÇE DERSİ (5.SINIF)

TAM ÖĞRENME ETKİNLİĞİ

YAPIM EKLERİNİN İŞLEVİ

KONU ANLATIMI

EKLERLE KELİME TÜRETME

Köklere getirilen "lı, -li, -lu, -lü; -lık, -lik, -luk, -lük; -cı, -ci, -cu, -cü; -sız, -siz, -suz, -süz" vb. eklerle kökün anlamı değişikliğe uğrayarak farklı anlamlı bir kelime meydana getirebilir. Bu olaya **türeme** adı verilir.

ÖRNEK:

Simit: Halka biçiminde, genellikle üzerine susam serpilmiş çörek

Yukarıdaki kelimeye –ci ekini getirdiğimizde kelime yeni bir anlam kazanmaktadır.

Simitçi: Simit yapan veya satan kimse.

Simit kelimesine gelen –ci eki bu kelimeye yeni bir anlam kazandırdığı için sözcük türemesi meydana gelmiştir.

Söz: Kelime, anlam ifade eden ses.

Sözlük: Kelimelerin anlamını veren kitap.

Merak: Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istek

Meraklı: Anlamak isteyen, merak eden kişi.

Ev: Ailelerin kaldığı yapılar.

Evsiz: Evi olmayan sokakta yaşayan kişi.

***Kimi zaman iki isim birleşerek yeni bir varlığı karşılayacak isimler oluşturabilir. Bu tür kelimeler türemiş kelime değildir.**

Kuş

burun

kuşburnu

ALİŞTIRMA

Aşağıdaki kelimelere örnekteki gibi uygun ekler getirerek yeni bir anlama gelen kelimeler **oluşturunuz**.

Güneş:	-li	/	güneşli
	GETİRİLEN EK		OLUŞAN KELİME
Kitap:	 /		
Yaş:	 /		
Komşu:	 /		
Simit:	 /		
Ev:	 /		
Yol:	 /		
Su:	 /		
Sil-:	 /		
Ağaç:	 /		
Say-:	 /		
Sat-:	 /		
Göz:	 /		
Pazar:	 /		
Çamur:	 /		
Çiçek:	 /		
Güzel:	 /		
Halı:	 /		
Gün:	 /		

ETKİNLİK:

Aşağıdaki cümlelerde anlamı değişmiş olan kelimeleri bularak alttaki bölümlere yazınız.

Annemle öğleden sonra çantacıya gittik.

(.....)

Bu yıl güneşli bir yaz yaşayacakmışız.

(.....)

Sessiz olmamız için bizi uyardı.

(.....)

Görevli gelen misafirlere kapıyı açtı.

(.....)

Kırtasiyeci eşyaları bir poşete yerleştirdi.

(.....)

Adam kömürlükte bir şeyler arıyordu.

(.....)

Balık adamlar önce suyun derinliğini ölçtüler.

(.....)

Gün ortasında sıcaklık en yüksek seviyedeydi.

(.....)

Ayakkabıcı yeni ürünlerini gösterdi.

(.....)

Yorulduğu için çok güçsüz düşmüştü.

(.....)

Dişçi çocuğun dişlerini kontrol etti.

(.....)

TEST

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdaki sözcüklerden hangisinin sonuna "-lik" eki getirildiğinde "Balkonların, terasların kenarlarına çekilen duvar ya da parmaklık. " anlamına gelen bir sözcük türetilmiş olur?

A)Saz B) Yol C)Uzak D) Korku

2. "-cı" eki, aşağıdakilerden hangisinin sonuna getirildiğinde yeni bir isim türetilmez?

A) Çay B) Irmak C) Kapı D) Deniz

3. Aşağıdakilerden hangisi anlamı değişmiş (türemiş) bir kelimedir?

A) Acı B) Dağcı C) Hacı D) Sancı

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde anlamı değişmemiş bir kelime bulunmamaktadır?

A) Güneş sabahları ilk benim odama vurur.
B) Aşçı bu gün güzel yemekler yapmış.
C) Sokağın köşesindeki çiçekçi kapanmış.
D) Bu iş samanlıkta iğne aramak gibi.

5. Aşağıdaki kelimelerden hangisine –siz eki getirilirse anlamlı bir kelime oluşmaz?

A) Ekmek B) Yorgun C) Ev D) İlgi

6. Aşağıdaki kelimelerden hangisine –cı eki getirilirse farkla anlama gelen yeni bir kelime oluşturulmuş olur?

A) mimar B) doktor C) müzisyen D) haber